

Gaziantep

KÜLTÜR

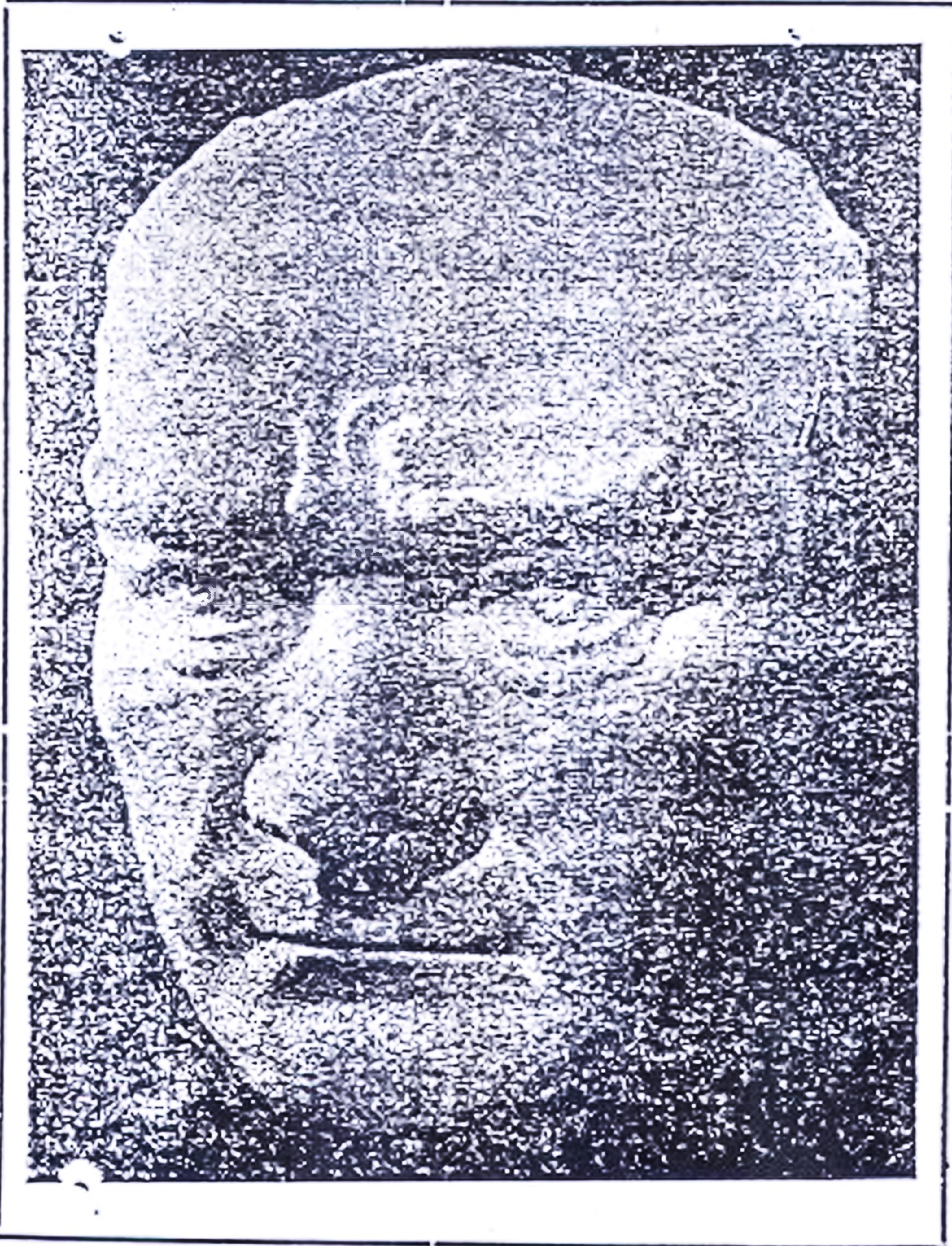
sanat ve fikir dergisi

SAYI : 1

10 KASIM 1957

75 KURUŞ

Feridun Erserim
Cemil Cahit Güzelbey
Halim Yağcıoğlu
Şahap Karslığıl
Suat Taşer
İhsan Uğraş
M. Sunullah Arısoy
Ali Nadi Ünler
Şakir Sabri Yener
Nadir Gül
Melâhat Özgü
Hüseyin Cahit Yalçın
Yaşar Nabi
Abdullah Edip Çitçi
Yalçın Dâi
Şahinkaya Dil
S. İpekçioğlu
Onat Kutlar
Hulûsi Yetkin

Türküme diyen her şehir, her kasaba en küçük Türk köyü
Gaziantep'li kâhramanlık misali olarak alabilirler ATATÜRK

Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneği

Gaziantep'te 22.Ağustos.1947 de resmen faaliyete geçen (Gaziantep Kültür Derneği)nin amacı: Gaziantep halkının kültür seviyesinin yükselmesine yardım etmek, Ankara ve İstanbulda öğrenci yurtları kurmak, Gaziantep'li Yüksek öğretim öğrencilerine maddi ve manevi yardımda bulunmaktır. Derneğin siyasetle ilgisi yoktur.

Dernek üyelerinin çoğunluğunu; üniversite ve yüksek öğretim okullarından mezun olmuş Gaziantep'liler ile yüksek tahsil öğrencileri teşkil etmektedir. Derneğin en önemli organı genel kuruldur. Dernek üyelerinin iştirak ettiği genel kurul, normal olarak senede bir defa toplanır ve derneği bir yıl idare edecek olan (Merkez yönetim kurulu)nu, denetleme kurulunu ve haysiyet divanını seçer. Merkez yönetim kurulu derneğin en yüksek icra organıdır. Yıllardan beri İstanbul ve Ankara'da merkez yönetim kuruluna bağlı olarak faaliyette bulunan Kültür Derneği şubeleri vardır.

Gaziantep Kültür Derneği, on yılda 85 Gaziantep'li fakir yüksek tahsil öğrencisine 81.000 lira yardım yapmıştır. Gaziantep Kültürel hayatı ile ilgili bir çok toplantı, temsil, konferans, geziler tertip edilmiş ve yayın faaliyetinde bulunmuştur.

15.9.1957 tarihli fevkalâde genel kurul toplantısında derneğin ismi (Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneği) olarak değiştirilmiştir. Kültürel faaliyetlere daha geniş yer verilmesine karar verilmiştir. Yeni Merkez Yönetim Kuruluna Ferudun Erserim (Başkan), Hulüsi Yetkin (2. Başkan), Şahap Karslıgil (Sekreter), Mehmet Atacan (Muhasip), Hasan Bozkurt (Veznedar), Burhan Elbeyi, Sait Söylemez, İhsan Uğraş ve Nezih Çankaya seçilmiştir.

Yeni merkez yönetim kurulu, 1957

1958 faaliyet yılına çok geniş bir programla girmektedir. Yapılan iş bölümüne göre, öğrenci yardımı ve yurt meselesini bizzat Merkez yönetim kurulu idare edecektir. Merkez Yönetim Kuruluna bağlı olarak yeni kurulan (Kültür ve Yayın Şubesi) ise kültürel faaliyette bulunacaktır. Bu yeni şubenin başkanlığına Hulüsi Yetkin getirilmiştir. Tüzüğümüze uygun hareket etmiyen ve işbirliğine yanaşmıyan İstanbul ve Ankara Şubeleri ise icabederse feshedilecek ve yerlerine yenileri kurulacaktır.

Gaziantep kültürel kalkınmasına yardım etmek üzere kurulan (Kültür ve Yayın Şubesi) kısa zamanda teşkilatlanmaya başlamıştır. Kitaplık ve Arşiv kolu; Gaziantep ile ilgili kitap, dergi, gazete, yazı, fotoğraf ve vesikaları bir araya topluyacaktır. Meydana gelecek kitaplık, Gaziantep hakkında bilgi almak isteyenler ve yazarlar için bir depo vazifesi görecektir. Kitap ve Dergi Yayın kolu ise, Gaziantep Kültür Dergisini, Gaziantep ile ilgili kitapları ve Gençler ve çocuklar için gazeteler yayınlıyacaktır. Bir basın bülteni devamlı çıkaracaktır. Sergi kolu Gaziantep'te sergiler açacaktır. Tiyatro ve Musiki kolu Gaziantep'te amatör tiyatro hareketlerini ve folklor gösterilerini, halk musikisi konserlerini teşvik edecek ve gelişmesine çalışacaktır. İleride şubeye bağlı olarak yeni kollar da kurulacaktır. Bütün bu faaliyetler yapılırken Atatürk devrimlerine aykırı bir yol tutulmuyacaktır. Amacımız Atatürk devrimlerini Gaziantep bölgesinde ilmi yoldan yürüterek ve eser vererek gerçekleştirmektir. Şunuda belirtmek isterizki, hiçbir vatandaşımıza bizim gibi düşünmüyor diye hücum etmiyeceğiz. Yani birçok devrimciler gibi çıkmaz yolu değil, eser vererek inandırma yolunu takip edeceğiz.

Gaziantep Kültür

Dernek Adına Sahibi:

AVUKAT
HULÜSİ YETKİN

Mesul Müdürü:

SAİT SÖYLEMEZ

Dixildiği ve Basıldığı yer
Gaziyurt Matbaası
GAZİANTEP

GAZİANTEP Kültür

AYLIK FİKİR VE SANAT DERGİSİ

CİLT : 1 10 KASIM 1957 SAYI : 1

İdare Merkezi :

Park Sokak No- 33

Telefon : 2998

GAZİANTEP

Satış Merkezi :

Güneydoğu Yayın ve
Kitabevi

GAZİANTEP

GAZİANTEP YÜKSEK TAHSİL OKUTMA VE KÜLTÜR DERNEĞİ ORGANIDIR

ÖNSÖZ

Gaziantep Yüksek tahsil okutma ve kültür derneğinin aylık yayım organı olan dergimiz; her ayın onuncu günü Gaziantep'te yayınlanacaktır.

Bu dergiyi çıkarmaktan maksadımızı; Dergimizin fikir ve faaliyetlerini halkımıza duyurmak; dernek üyeleri arasında işbirliğini geliştirmek; Gaziantep'li yazarlarımızı bir araya toplamak, Gaziantep'in Kültürel, ekonomik, folklor, tarihi durumunu, sosyal problemlerini belirtmek, fi-

kir ve sanat hareketlerinin canlanmasına yardım etmektir. Bu gayeye erişmek için dergimize yardımcı olarak kitap ve gazeteler yayınlanıncada pek yakında başlayacağız. Neticede bu bilgileri aydınlarımızın istifadesine arz ederek Gaziantep bölgesinin daha kolaylıkla kalkınmasına yardım etmek istiyoruz.

Kültür ve Yayın Şubesi Bşk.

H. Yetkin

Anadoluda Sanat Dergileri

Anadolu'da çıkan sanat dergileri kendilerinden beklediğimiz görevi gereği gibi yapmıyorlar. Güçlerinin dışında kaldığı için yapamadıklarına bir diyeceğim yok. Ama yapabilecekleri de var. Bu dergilerin çoğu İstanbul, Ankara gibi büyük kentlerin dergilerine özenir, sanatçıları kendi dergilerine de almak istiyorlar. Ünü nü yapmış bir sanatçının bir Anadolu dergisinde yazı yazması önemli değildir. Önemli olan derginin, çıkış nedenini baştan bilmek, çalışmayı ona göre düzenlemektir. Çevresini vermeyen, çevresinin sanatçıları yetiştirmeyen çevresinin folklorunu, tarihini toplumsal problemlerini, incelemeyen bir derginin, ayağı yerden kesilmiş demektir. Boşlukta kalmış demektir. Anadolu'da çıkan dergi bize çevrenin dü-

şünüşünü, havasını, gerçeğini, sanatçısını vermedikçe çıkışından beklenen faydayı sağlayamaz, gerekliliğine inandıramaz bizi.

M. Sunullah ARISOY
(Meşaleden)

ATATÜRK DİYORKİ:

İlim ve fen neredeyse oradan alacağız ve milletin her ferdinin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur. Hiç bir mantık deliline dayanmayan birtakım an'anelerin, akidelerin muhafazasında ısrar eden milletlerin ilerlemesi çok güç olur. Belki de hiç olmaz.

Atatürk ve Derneğimiz

Gaziantep Kültür mecmuamızı Ebedi ATATÜRK'ün ölümünün yıldönümünde çıkarmamızın başlıca sebebi O'na karşı duyduğumuz sonsuz bağlılığı göstermektir. Hayatını bu vatan için her zaman tehlikeye atan O büyük Atamıza sonsuz minnet ve şükranlarımızı ölümünün yıldönümünde daha canlı bir surette yaşatmak azmindeyiz. Her zaman kalbimizde yaşayan ve ebediyete kadar unutamıyacağımız Aziz Atamızın hatırasını ebedileştirmek için bu günü seçtik. Bize en büyük inkılâpları yaratan ve yaşatan O'nun inkılâplarının bekçisi olduğumuzu isbat için bugünü seçtik. 10 Kasım 1938 de ebediyete intikal eden Büyük Atamızın mukaddes emanetini korumak ve hayatını verdiği aziz Türk Milletini daha ileri götürmek kültür sahasındaki vazifesini yapmak için, 1947 yılında kurulan Derneğimiz elindeki imkânlarla daha fazla birşeyler yapmak istiyorsa, bu O'ndan aldığımız sonsuz kuvvettendir. Bugüne kadar, yüze yakın genci çeşitli üniversite fakültelerinden mezun eden ve bugünde müşkül maddi şartlar içinde bu ödevine azimle devam eden derneğimiz aynı zamanda geniş bir kültür seferberliğine girişmiş bulunmakta ve bunun en ufak misali de şu gördü-

ğümüz mütevazı mecmuamızdır.

Derneğimiz, yurd yapma davasını da ciddiyetle takip etmektedir. Bu sene geniş bir kampanya ile Gazi şehrimizi daha iyi ve daha hakiki şeklele tanıtmaya çalışacaktır. Bunlara ilâveten münazara, şiir ve edebiyat konferansları, temsil, folklor, gece okuma yazma kursları gibi kültürel alanda ilerlememizin şartı olan büyük davaları her imkândan faydalanarak başarmaya çalışacaktır. Derneğimiz mütevazı bütçesiyle bunların hepsini olmasa bile en mühimlerini yapmak için çalışacaktır. Çünkü biz herşeyden evvel O ölmez Atamızın söylediği gibi Milletimizi muasır medenî milletlerin en üstün seviyesine çıkarmaya söz veren inkılâp bekçileri ve piştarlarıyız. Şartlar ne kadar ağır, müşküller ne kadar çok olursa olsun bunları yenmeğe çalışacağız. Çünkü biz O'nun emanet ettiği nesildeniz. Gayelerimiz de bizi her zaman destekleyen çok hamiyetli, alicenap, hayırhah ve çok değerli hemşehrilerimizi şükranla anarken (Kültür) O'nun bu meşalesini ilelebed taşıyacak ve bütün kuvvetile O'nu yaşatacaktır.

Feridun ERSERİM

Yaşasın Ebedî ATATÜRK

10 Kasım Atatürk'ün artık tamamıyla bir fikir haline geldiği gündür.

Atatürk, Batının hayranlıkla, Doğunun gıpta ile kabul ettiği dünya çapında bir fikirdir. Batının barış felsefesini beslemiş, Doğu için tek önder olmuştur.

(Hayatta en hakiki mürşit ilimdir) diyen Atatürk, (Büyük inkılâp umdelerini Türk gençliğinin dimağında ve Türk mil-

letin şuurunda daima canlı bir halde tutmak üniversitemize ve en yüksek okullara düşen başlıca vazifedir) diye bu güvenini belirmişti.

Atanın emanet etmiş olduğu Cumhuriyeti ve onun temelini teşkil eden devrimleri savunmak için Türk gençliği, her türlü savaştan yılmayacaktır.

GAZİANTEP KÜLTÜR

Devletimizin bânisi ve milletimizin fe-
dakâr, sadık hâdimi,

İnsanlık idealinin âşık ve mûmtaz siması

Eşsiz kahraman Atatürk;

Vatan sana minnettardır.

Bütûn ömrünü hizmetine verdiği Türk
milleti ile beraber senin huzurunda tâzim
ile eğiliyoruz. Bütûn hayatında bize ruhun-
daki ateşten canlılık verdin. Emin ol, aziz
hatıran sönmez bir meşale olarak ruhlari-
mızı daima ateşli ve uyanık tutacaktır.

2. Reiscumhur

İsmet İNÖNÜ

Sendendir Atatürk

*Bugün yaşıyorsam
Üzler yüzle emin
Tertemiz gökler altında
Dağlarım denizlerimle dost
Toprağında dolaşıyorsam
Ümitli memnun ve rahat
Ocem gündüzüm hürse
Damarlarımda kanım
Tenler içinde canım
Korkusuz yürürse
Bulutlarımdan gözyaşı yerine
Rahmet dökülürse
Ekmeğim suyum tatlı
Toprağın da türküm de bereketli
Rüzgârlarım alabildiğine hürriyetli ise
Bacamda tütünüm tütüyor
Ölümlerim huzur içinde yatıyor
Ağacım dal sürüyor boy atıyorsa
Ödrüyor, biliyor, inanıyorsam
Keyfimce gülüyor, keyfimce ağlıyorsam
Dün yokken bugün varsam
Sendendir
Sendendir Atatürk.*

Suat TAŞER
(Varlık'dan)

Türk Gençliği O'nun kıymetli veditisi
olan Türkiye Cumhuriyetini daima koruya-
cak ve O'nun izinde yürüyecek.

Kemâl Atatürk Türk'ün tarihinde ve
gönlünde yaşayacaktır.

3. Cumhurbaşkanı

Celâl BAYAR

Mustafa Kemal'ler Tükenmez

Tükenir elbet

*Gökte yıldız denizde kum tükenir
Bu vatan bu topraklar cömert
Türk analar Türk babalar cömert
Kutsal bir ateşim ki ben sönmez
İnanın Mustafa Kemal'ler tükenmez*

*Ben de etten kemiktendim elbet
Ben de bir gün göçecektim elbet
İki Mustafa Kemal var iyi bilin
Ben işte o ikincisi sonsuzlukta
Ruh gibi bir şey görünmez
İnanın Mustafa Kemal'ler tükenmez*

*Hep kardeşliğe bolluğa giden yolda
Bilirim yapıcılığın aydınlığında
Güzel düşünceler soyut fikirlerde ben
Evrensel yepyeni buluşlarda
Öeriligi kovmuşum ben dönmez
İnanın Mustafa Kemal'ler tükenmez*

*Başın mı dertte beni hatırla
Duy beni en sıkıldığın an
Baştan-sona herşeyiyle bu vatan
Sakin ağlamasın kasımlarda
Fatih'ler Kanuni'ler ölmez
İnanın Mustafa Kemal'ler tükenmez.*

Halim Yağcıoğlu
(Varlık'dan)

A t a t ü r k

Senin adıyla kaburur Anadolu
Yükselir üç denizin ortasından
Asyadan Avrupaya uzanır
Senin adıyla gururlanır
Denizler dalgalanır
Dalgalar şanlanır
Varır topraklarına kapanır

Senin kanın yürümüş bu topraklara
Bu topraklarda senin gövden büyümüş
Damarların belirmiş atar
Sıradaglarda

Göğsündür inip kalkan
Bozkırın rüzgarlanan tarlalarında
Saçların altın sarısı tahıllarda
Sesine yakılmış türküler
Irmaklarca suğıldar alabildiğine

Gözlerine boyanmış göğümüz
Altında Türkiyemiz uzanır
Bağımsız
Aydındık
Hür

Ağa Fıstık

Olmaz kardeşim
Olmaz böyle alışveriş
Tuzlanmalı
Öyle çıkmalı piyasaya
Günün birinde
Dönerse gözlerin
Bizim kasaya
Ağa fıstık severim seni.

Yalçın Dâi

Köylerinden kentlerine denk
Yaşlılar seni anlatır
Çocuklar seni öğrenir
Gençler yolunda yürür

Tdrik kaynaşmada Anıt-Kabrinde
Çağlar şişirtmekte dört yanında
Hititlerden asunlar gelmiş
Dizilmişler karşılıklı yoluna
Kükremeler içinde sessiz
Sana ölümsüz saygıda

Devrimlerin
Zaferlerin
Yüce sözlerin
Kabarmış taşlarda
Heykelleşmiş
Nakişlemis tavanları
Burçları
Ölmezleşmiş

Yüreklenmiş milletimin sevgisi
Anıt-tepede yücelmiş
Saygıyla eğildiğimiz kabrinde
İstiklal madalyanda büyüklüğün
Ulu adında
Türklüğün.

Nadir GÜL

Tebessüm

Yüzüme güldü söyle
Bir sözün varmı söyle
Dedi ve uzaklaştı.
Kendi uzaklaştıkça,
Gönlüme yaklaştıkça
Yaklaştıkça yaklaştı!..

Ş. S. YENER

ATATÜRK DİYORKİ

Prof. Melâhat ÖZGÜ

Bir milleti yaşatmak için bir takım temeller lâzımdır...

Bu temellerin en mühimlerinden biri sanattır.

Çünkü insanlar sanat alanında birbirlerini bulurlar, sanat alanında birbirlerini anırlar. Mişterek hayatlarına, duygularına ve düşüncelerine bu alanda bir şekil verirler. Milletler, bu ruh alanında iç hayatlarını birbirlerine tanıtır, seviyelerini birbirlerine gösterirler; kültürlerinin üstünlükleri de bu alanda belirir.

Çünkü sanat, dış hayatı düzenlemek için çareler aradığı gibi, iç hayatı ölçülü bir şekilde ifade etmek için de vasıtalar bulur. Şairin vasıtası ana dilindeki kelimelerdir. Ressamınki ise yurdunun renkleri, çizgileri, ışıkları. Mimar ve heykeltıraş da ana toprağının taşlarını, tuğlalarını, mermerlerini yoğurur. Hepsi ellerindeki malzeme ile bir "dünya", yaratmağa çalışırlar ve bu dünyaya, gerçekleştirmek istedikleri hayallerindeki düzeni verirler; içine de görüşlerinin insanını oturturlar ve hepsini nesnel bir şekilde tasvire çalışırlar. İşte onların bu nesnellikleri, eserlerini millettaşlarına benimsetir. Herkes bu eserde kendi ruhundan, kendi düşüncesinden bir parça bulur; hayatlarını bu eserlerde şekillenmiş görürler.

Düşünceler, duygular geçicidir; insan da ölümlü. Milletler ise tarih boyunca durmadan göçüp gidiyor. Her birinin düşüncesi, duygusu ancak almış oldukları şekillerde yaşıyor. Tarihden önceki milletler bile bize eserleriyle varlıklarını duyuruyorlar. İnsanlar, eserlerinde ölümsüz oluyor, milletler, eserlerinde yaşıyorlar.

Atatürk'ün hakkı var: Milletimizi yaşatacak en mühim temellerden biri sanattır; eserlerimiz hayat temelini sarsılmaz taşlardır.

DEVİRİM

Atatürk inkılâbı en mühim vasfıyla, bir düşünce, görüş ve anlayış inkılâbıdır. Atatürk bir din vazısı değildir. Dinler değişmez. Dinler, değişmiyen düsturlar içinde, sert ve daimi mevcudiyetlerini muhafaza ederler. Atatürk bize her türlü yabancı kayıtlardan azat edilmiş hür bir aklın muhakemesi üzerine müstenit modern hayat yolunu açtı. Atatürk'ün hadiseleri, Atatürk'ün ananeleri ve sünnetleri yoktur. Atatürk bize mumyalaşmış bir politika bırakmamıştır. Kullanılacak bir akıl hallere ve şartlara tatbik edilecek, milli menfaat icaplarına uydurulacak bir politika örneği bırakmıştır.

Hüseyin Cahit YALÇIN

Bir millet irfan ordusuna malik olmadıkça savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin yaşayacak neticeler vermesi ancak irfan ordusuyla kaimdir.

ATATÜRK

ATATÜRK DEVRİMİ

Atatürk inkılâbı sözünden ne anlıyoruz? Atatürk'ün dâvası neydi? Ne yaptı ve ne yapmak istiyordu?

Atatürk, evvelâ, millet ve devlet olarak, bu memleketin rotasını Doğu'dan batıya çevirmek ilkesini benimsemiştir. Bu keskin zarureti de İstiklâl Savaşı esnasında karşılaştığı güçlükler ona telkin etmişti. Atatürk, vatani kurtarmak için cephede düşmanla savaşırken, ne yazık ki, memleketin o hazine ve feci ânında, içeride de korkunç suikastlarla karşılaşmıştır. Asırlarca bu memleketi pençesinde kıvrandırmış olan kapkara bir taassup ifriti, tek başına yedi devletle çarpışan kahramanı arkasından vurmak için kaç defa teşebbüse geçti.

Vatani kurtarmak için topladığı mecliste, cüretle, cahillikleri ölçüsünde olan yobazların yarattıkları güçlükleri yenmek için, insanüstü bir sabır ve maharet göstererek didinmesi icap etti.

İşte Atatürk, Batı'nın icadedip bize sattığı teknik vasıtaları kullanmakla bir milletin derhal çağdaş medeniyet seviyesine erişmiş olmayacağını, bunun için her şeyden önce kafalarda ve devlet sisteminde bir inkılâp gerektiğini anladı. Yobaz ve softa zihniyet, Batı diye adlandırdığımız medeni insanlık âlemini kanımıza susamış korkunç bir canavar halinde görüyor, ondan korunmak için tek çarenin, kendi kabuğuna çekilerek o din düşmanı ile her türlü alâkayı kesmek olduğunu sanıyordu. Halbuki Atatürk anlamıştır ki, Batı medeniyeti tarafından çiğnenmek, yutulmak, bir sömürge haline gelerek yok olmak tehlikesinden kurtulmanın tek çaresi onunla müsavî silâhlarla karşılaşmaktır. Medeni dünyanın saygısını kazanmadıkça bir kuru kalkanla tanklara karşı koymak imkânsızdır.

Aramızda bazı çok yanlış bir düşünceye kapılarak garplılaşmanın milli geleneklerimizden, milli hususiyetlerimizden uzaklaşmak ve Batı dünyası içinde eriyip

kaybolmak mânasına gelmesinden korkuyorlar... Bunlar, Atatürk'ün asla aklından geçmiş değildir. Asıl tanzimattan cumhuriyete kadar gelen devrede böyle bir yanlış istikamet bulmak mümkündür. Atatürk her şeyden önce, mektep yolu ile, kültür yolu ile, kafaca garplılaşmamızı, yani medeniyet dünyasına katılmamızı istiyordu. Bugün İngiliz, İtalyan, Fransız veya Alman milletleri arasında medeniyet ve kültür bakımından esası ayrılıklar yoktur. Ama, her birinin kendi gelenekleri, kendi milli hususiyetleri vardır. Batı âleminin bir mensubu olmak hiçbir zaman milli benlikten uzaklaşmak mânasını ifade etmez. Bilâkis, milli varlığa idrâk etmek için de her şeyden evvel Batı zihniyetiyle ayarlanmış bir kafaya ihtiyaç vardır. Çünkü bildiğimiz gibi, Şarkta milliyet fikri değil, ümmet fikri hâkimdir. Osmanlı İmparatorluğu hiçbir zaman milli bir karakter göstermemiştir. Bizat milliyet fikri de batı dünya görüşünün bir mahsulüdür. Şu halde ne kadar garpli olursak o kadar gerçek mânada milliyetçi olmak imkânını kazanacağımıza şüphe etmiyelim.

Atatürk, memleketimizin garplılaşmasına engel olan bütün müesseseleri yıkarken milli varlığımızın da temellerini atıyordu.. Hilâfet, medrese, Şeyhülislâm kapısı, kadını cemiyet hayatından atan ve esir mevkiine düşüren kayıtlar, kültürümüzü körleten Arap yazısı, dilimizi kısırlığa mahkûm eden Osmanlıca, hâsılı milli benliğimizi serbestce tecellisine mâni olan ve ileri hamlelerimizde daima ayaklarımıza takılan ne kadar engel varsa Atatürk hepsini çiğneyip geçerken, her şeyden önce bu memlekette gerçek milliyetçiliğin, yani yalnız ve yalnız millet menfaatlerini göz önünde tutarak milletin hayrına çalışmak şeklinde tarif edebileceğimiz bir milliyetçiliğin temellerini atıyordu.

Yaşar NABI

(Atatürk Diyorki isimli kitaptan alınmıştır)

MİLLİ EĞİTİM HAKKINDA Atatürk'ün sözlerin- den parçalar

Yer yüzünde üç yüz milyondan fazla müs-
lüman vardır. Bunlar ana, baba, hoca ter-
biyesiyle terbiye ve ahlâk almaktadırlar.
Fakat, ne yazık, hakikat şudur ki, bütün
bu milyonlarca insan külteleri şunun veya
bunun esaret ve zillet zincirlerinin kırılabil-
cek insalık meziyetlerini vermemiştir, ver-
miyor. Çünkü terbiyelerinin hedefi milli
değildir.

(Samsun Ticaret Okulunda, 23.9.1925)

Yetiyecek çocuklarımıza ve gençlerimi-
ze, görecekleri tahsilin hududu ne olursa
olsun en evvel ve her şeyden evvel Türki-
ye'nin İstikbaline, kendi benliğine, milli ana-
nelerine düşman olan bütün unsurlarla mü-
cadele etmek lüzumu öğretilmelidir.

(1923)

Maarif işlerinde behemehal muzaffer
olmak lâzımdır. Bir milletin gerçek kurtu-
luşu ancak bu suretle olur. Bu zaferin te-
minai için hepimize tek ona ve tek fikir o-
larak esaslı bir program üzerinde çalışması
lâzımdır. Bence bu programın esaslı nok-
taları ikidir:

1 — Sosyal hayatımızın ihtiyacına uy-
gun olması

2 — Asrın icaplarına uyması

(1922)

Asıl uğraşmaya mecbur olduğumuz şey,
yüksek kültürde ve yüksek fazilette dünya
birinciliğini tutmaktır.

(Cumhuriyet, 1.8.1932)

Bekleyiş

*Sarıdriş dağında karlar eridi
Dönen yok kobalt mavisi bir geceden
Tirenler çığlık çığlığa gitti gider*

*Yaşamının anlamı yok biliyorum
Sen uzaktasın
Bu kaçınıcı gece ki beklenen
Dönen yok kobalt mavisi bir geceden*

*Tadı kalmadı gecenin ne de gündüzün
Bu bozuk düzen yaşayışım bu hüznün
İçime dolan huzursuzluk
Senin yüzünden*

*İyimser şiirler yazsam adına
Ziya Osman'dan örneğin bir evimiz olsa
Döşesen gönlünce odalarını
Ziya Osman'dan örneğin bir evimiz olsa*

Abdullah Edip Çitçi

KESMECE

*Ben her gece
Bekâr odamda
Renkli hayaller kuruyorum sabahlara dek
Baş ucumda bira şişesi
Gel diyorum sana gel
Ellerin yumuk
Kesmece.*

*Yine öyle başlamıştı hikâyem
Mavi ışıklar içinde
Üflerdim kivrıldın
Dokundum kırıldın
Çektim kalemimi dişlerin çatur-çatur
Bir nokta görmedim kanca
Uyandım kuşların civiltisi ile
Yorganım parça parça.*

Yalçın DAĞ

Gaziantep Savunması

Ali Nadi ÜNLER

Gaziantep İmparatorluk devrinde Türk kültürünün cenuba karşı sarsılmaz bir kalesi idi. İmparatorluğun çöküşünde Türk kahramanlığının eşsiz bir abidesi oldu. Güney illerini gezenler, Türk-Arap kültürünün kaynaştığı hattı fasıl üzerinde bulunan Gaziantep'in o zamana kadar üstün ve kutsal bilinen, Arap harsına karşı nasıl aşılmaz bir set teşkil ettiğini, milli varlığını ne büyük bir hassasiyet ve kıskançlıkla korumuş olduğunu gurur ve iftiharla müşahede etmektedirler. Bu Gaziantep'in mânevi zaferi idi.

Birinci Cihan Savaşından sonra galip ve müstevli ordulara karşı açık bir şehir olarak yarsız ve yardımsız müthiş bir metanet ve engin bir feragatle göğsünü siper ettiği ise Gaziantep'in tarih boyunca hiç bir şehre nasip olmayan maddi bir zaferi oldu.

Gaziantep Mondros mütarekenamesiyle milli surlarımız içinde kalmıştı. 1919 yılı Ocak ayında Halepte bulunan İngilizler mütareke şartları hilâfına haksız ve sebepsiz olarak Antepi işgal ettiler. Bu işgali şiddetle protesto eden Gaziantep'liler seslerini duyuracak bir makam, feryatlarını aktirecek bir kapı bulamadılar. Müstevlilerin cebir ve şiddete dayanan ezici idaresine inazım eden Ermenilerin aşkın ve taşkın hareketleri Gaziantep'lileri sindiremedi. Bilâkis milli hislerini kamçıladi, mağlûbiyetin doğurduğu yeis ve ümitsizliği giderdi, mukavemet azim ve kararını artırdı.

Büyük Atamız Sivastan yükselen "Ya istiklâl ya ölüm," parolasına ilk icabet eden şehir Gaziantep oldu. 21 Ekim 1919 da Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuku Milliye Cemiyetinin Antep şubesini kurdu.

5 Kasım 1919 da İngilizler Gaziantepi terkederek yerlerini Fransız kuvvetlerine bıraktılar. Asırlarca ferah ve şenlik içinde kucagımızda beslediğimiz Ermeniler, bu işgali fırsat bildiler. Şehir methalinde çiçek

buketlerle karşıladıkları Fransızlar, lejyonlarındaki Ermeni gönüllülerine ve Fransızların yalnız hisse dayanan kötü sömürge idarelerine güvendiler. Türklere karşı olanca zulmü, hakareti şeni tecavüzleri, katilleri reva gördüler. Gaziantep'liler bir taraftan bu haksız işgali, bu zulüm ve itisafı sulh konferansı ve İstanbul hükûmeti nezdinde protesto ederken bir taraftan da vatanlarını müdafaa için tertibat aldılar. Halebe hususi adamlar göndererek silâh ve cephaneye temin ettiler. Bir tûfeye 20 altın lira, bir fişeğe bir gümüş çeyrek verebilmek için çiftçiler çifte hayvanlarını, fakir halk yorgan ve yataklarını satıyorlardı. Semt semt her gece bir eve akın eden halk Müdafaa-i Hukukun tahlif heyetleri önünde millet ve menleketini kurtarmak için malen ve bedenen çalışacağına yemin ediyor ve bu toplantılarda esen azim ve iman dolu havanın verdiği iç huzur ile gündüz uğradıkları ağır hakaret ve iğrenç tecavüzlerin acılarını dindiriyor, kurtuluş ümidile avunuyordu. Şehir semtlere ayrılıyor, her semt askeri bir kıta halinde teşkilatlandırılıyor. Şehrin harp planları hazırlanıyor, nereden taarruz edileceği, hangi mevkiilerin müdafaa olunacağı haritalar üzerinde tesbit ediliyordu.

Ocak 1920 ayında şehir dışında ilk savaşlar başladı. Fransızların Kilis ve Maraşa giden kuvvetleri yollarda çevirilerek imha edildi. Gazi yurdun mert ve kahraman evlâdı Şahin Bey, Antep-Kilis yolunu kapatmış Fransız garnizonunun Katmadaki tümenleriyle irtibatını kesmişti. Şehir Fransız ve Ermenilere hububat yiyecek satmıyor; Amerikan Koleji'nde yerleşen düşman garnizon üst kademelerinden mütemadiyen imdat istiyordu. Kilisten Antep'e gelmek isteyen Fransız birlikleri bir kaç defa Şahin Bey çeteleri tarafından geri çevrilmişti. "Düşman arabaları c e s e d i m i tepeleden Antep'e giremez," diyen Şahinin

erkek sesi en uzak köylere kadar yayılıyor; derin aksiler bırakıyordu. Silâhlı, sopalı ve balıklı Türk gençleri Şahinin etrafında toplanıyordu. Bir tugaya iki yüz kişi ile karşı duran, altmış kilometrelik yol üzerinde düşmanı dört gün uğraştıran, ezici sayı üstü lüğüne, kurşun ve mermi yağmuruna göğsünü siper yapanlar, kahramanlığı son mermialesine yükseldikten, vatan uğruna s ve seve canlarını feda ettikten sonra, Şahin tek başına koca bir orduya karşı durmuş termopil kahramanlarını gölgede bırakan bir şeczat ve besaletle döğüşerek vatanı yerine getirmiş, düşman arabaları müharek cesedini çığnemedi. Antebeye g çenmişti.

Kahraman Şahinin 28 Mart 1920 de şahadeti Antep müdafaasının başlangıcı oldu. 1 Nisan 1920 de şehirde harp başladı. Bu şahlanmış açık bir şehri her türlü imha ve tahrip vasıtalarına malik, umumi harbin gâlibi Fransız ordusuna ve onlara yardıakçılık eden elli binden fazla Ermeni kütlesine karşı yapılmıştı. Bu savaş 11 ay devam edecek; binlerce aile, on binlerce evlâdını şehit ve yaralı verecek, irili ufaklı yüzlerce topun tranpet ateşi altında şehir baştan başa bir kül ve enkaz yığını haline gelecekti.

İlk silahın patlayışı ile şehir ikiye bölünmüştü. Şehri şimalden cenuba ikiye ayıran Maarif caddesi cephe hattını teşkil ediyor; Garpta hâkim tepeler ve her biri bir kaleyi andıran muhkem binalar Ermeni ve Fransızlarda, şehrin şark kısmı Türklerde idi. Şu ev Türk cephesi karşısında bina Fransız mevzii idi. Şu muazzam kilise düşman tahassutgâhı idi. Şu camii Türk siperi idi.

Harbin ilk gününde Türk semtindeki Fransız karakolları işgal ve içindekiler esir edildi. Kollaje karşı girişilen taarruz çok kesif düşman ateşi altında durduktan sonra boğuşma mazgal ve siper harbine inhisar etti. Mâkemmel talim ve terbiye görmüş düşman askerleri karşısında, çoğu, henüz silah kullanmasını bilmeyen tüysüz delikanlılar, ak sakallı ihtiyarlar ve kadınlar

savaşıyordu. Tek kurşunumuz mirtalyöz ateşi, bombalar ve top mermileriyle karşılanıyor, 15,5 luk topların tek mermisi iki katlı bir evi yerle bir ediyor, düşman ve enkaz arasında parçalanmış insan ceselleri havada uçuşuyordu.

Düşman şehri dört kere kuşattı; tanklarla desteklediği top ateşiyle hazırladığı cebri hücumlarını sık sık tekrarladı. Enkaz yığınları arasında toprakları silkererek başlarını çıkaran Türk kahramanları düşmanın elinden aldıkları bombalarla onları yok etti. Düşmanın bütün gayretleri hüsanla neticeleniyor, bu musavatsız mücadeledeki muvafakiyetsizlikleri Fransızları kurtuluyor, askeri haysiyetlerine dokunuyordu. Düşmanın şehri muhasarası en çok bir hafta dayanıyor, müdafilerin savieti karşısında parçalanıyordu. Açılan her muhasara, âkını kalan her hücum sonunda düşman, kuvvetlerini artırıyor ve masum halk üzerine top ateşini hızlandırıyor.

Kasım ayında düşman katmadan cebbettiği yeni bir tümenin de iştirakiyle şehri son defa olarak kuşatmış, muhasaranın yarılması için yapılan bütün teşebbüsler boşa gitmişti. Muhasaranın uzun müddet devamı zaten az olan cephaneye ve erzakı bitirmişti. Aylarca acı zerdali çekirdeğinden yapılmış ekmeklerle kifafı nefis edildi. Güherçilerden barut, patlamayan düşman mermilerinden bomba imâl edilerek düşman hücumları püskürtüldü. Ocak 1921 sonlarında eldeki son kurşunlar atılmış, son erzak kıntıları da bitirilmişti. Açlık her şeyin üstünde bütün mukavemet imkânlarını selbediyordu. Türk mahalleleri mermi yağmuru altında tamamen harap olmuştu. Kadınlar, çocuklar mağaralara sığınmışlardı. Şiddetle hüküm süren kış, açlığın ızdırabını daha çok arttırıyordu. Ölmek kolaydı kolaydı, fakat cebri bir hücumla şehrin sukutu çok feci sahneler doğurabilirdi. Bu durumu karşısında ölümü esarete tercih eden şehir müdafileri, bir avuç mücahit 7 Şubat 1921 gecesi müthiş bir şiddetle düşmana saldı-

(Devamı sahife 13 de)

Öğrencilere Yapılan Yardımanın Faydaları

Dr. Şahap KARSLIGİL

Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneğinin Talebelere yaptığı yardımın faydaları:

Şimdiye kadar memleketimizde yetişen öğrencilerin ekserisi yüksek tahsilde çalışkanlıkları, bilgi ve zekaları ile temayüz etmiş ve başarı göstermişlerdir. Fakat yüksek tahsilde devam etmek, bugünkü hayat şartları muvacehesinde pek büyük maddi fedakârlıklara ihtiyaç gösterir. Bugün her aile bu ağır maddi külfetlere tahammül etmek imkânını bulamamaktadır. Değil orta halliler, oldukça zengin aileler bile yüksek tahsilde okutacakları çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilmek için derin derin düşünmek zorunda kalıyorlar. Bu gün çocuklarına İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerde rahatça değil, kıtkanaat yüksek tahsil temin edebilecek yüzde kaç aile çıkar? Buna karşılık yüzlerce çalışkan talebe vardır ki ailesinin maddi durumu kendisini yüksek tahsilde okutmak için elverişli bulunmadığından liseden sonraki tahsilden mahrum kalmakta ve çok arzuladığı bu tahsile veda etmeğe mecbur kalmaktadır. Kendi memleketinde ve ailesinin yanında bulunan bir orta tahsil öğrencisinin masrafları, bir yüksek tahsil talebesinin masraflarından kat kat aşağıdır. Orta halli bir aile çocuğunu ortaokul ve lisede zor zekât dahi olsa okutabilmektedir. Ama yüksek tahsile gelince iş değişir. Zira bir kere yüksek tahsil başka şehirlerde yapılmakta, o vakte kadar ailesinin yanında bulunan, her türlü ihtiyaçları onlar tarafından temin edilen talebenin bütün bu ihtiyaçları kendi üzerine yüklenmekte ve kat kat artmaktadır. Olgun bir yaşa gelmiş ve her türlü medeni yaşama şartlarını

idrak etmiş bir yüksek tahsil talebesinin gurbet memleketlerinde ne gibi ihtiyaçları olabileceğini, bunları temin için nasıl maddi fedakârlıklara ve sıkıntılara katlanabileceğini ancak bu işin içinde bulunanlar tam manasıyla takdir edebilirler. Varlıklı aileler bile bu masraflara zor katlanabilmektedirler. Bu düşünceyledir ki Kültür Derneği ta kuruluşunda yardıma karar verdiği zaman orta tahsil talebesine değil de ihtiyaçları daha fazla olan yardıma daha ziyade muhtaç bulunan yüksek tahsil talebesine yardım yapmayı düşünmüştür. Tahsilini artırmak ve daha fazla yükselmek yalnız varlıklı ailelere has bir şey olmalıdır. Bu memleket, her ferdinden azami istifade sağlamaya muhtaç bir memleketdir. Şimdiye kadar kıymetli gençlerimizden yüzlerce ve binlercesi maddi imkânsızlıkları yüzünden tahsile devam fırsatını bulamamış, memlekete daha faydalı elemanlar haline gelememişlerdir. Binbir müşkülât içinde liseyi bitiripte imkânsızlık yüzünden çok arzuladığı ve ümit bağladığı yüksek tahsile gidemiyen nice çalışkan ve zeki gencimiz vardır. Memleket onlardan niçin daha fazla istifade etmesin? Onlar niçin daha fazla okuyup yükselmesinler? Bütün kabahatleri sadece fakir bir ailenin mensubu bulunmaktan ibaret olan bu talebelerin tahsile devam ettirilmesi, yükseltilmesi ve birer kıymetli eleman olarak kendilerine şiddetle ihtiyaç hiseden memleketimize kazandırılması kadar ulvi bir iş az bulunur. Bir memleketin istikbalini elinde tutabilecek, onu kalkındırıp daha ileri medeniyet seviyelerine yükseltebilecek böyle aydın gençlerin yetiştirilmesi memleket için ne büyük kazançtır. Tahsiline devam etmek istediği halde imkân-

sızlıkları yüzünden yarıda kalan bir genç istikbalini temin etmenin, o genç için ne kadar hayati ehemmiyeti haiz bir iş olduğunu ancak içinde bulunanlar tam manasiyle takdir edebilirler. Aydın ve kültürlü gençlere şiddetle ihtiyaç duyan memleketimize böyle fertler kazandırmak, bu memleket namı hesabına ne büyük bir hizmettir. Bu büyük işi önceleri kısmen Devlet üzerine almıştı. Her sene yatılı veya burslu olarak bir çok fakir talebeyi okutup memleket hizmetine veriyordu. Şimdi bu işi devlet, kendi imkânları nisbetinde mahdut bir miktara indirmiştir. Esasen bunu yalnız devletten beklemekte doğru değildir. Halk ile bir çok hususi ve resmi müesseseler el ele verip bu işi halletmelidirler. Bu gün dünyanın bir çok memleketlerinde devlet meczani talebe okutmamakta, yalnız bu işi üzerine almış olan hayır cemiyetlerini hususi yardım fonlarıyla desteklemektedir. Bizde de durum bu seyiri takip etmek istidadındadır. Hatta bazı ileri memleketlerde talebe bankaları bile kurulmuştur. İhtiyacı olan talebe, bu bankadan para alır, tahsili sonunda pek az bir faizle bu parayı öder. Memleketimizde, bazı hususi müesseseler, bankalar ve bir takım hayır cemiyetleri her sene meczanen fakir talebe okutmaktadır. İşte Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneği kuruluşundan beri bu çok hayırlı vazifeyi kendi üzerine almış ve bütün imkânlarıyla başarmağa çalışmıştır. Kuruluşundan bu yana 90 kadar talebeye yardım yapmıştır.

(Devamı gelecek sayıda)

DUY BENİ

*Kuşların sevincini görüyor musun
Çılgınca nasıl uçuşuyorlar
Mutluluğu içinde günün
Uzakta bir yaban gülü açıyor görüyor musun
Uzakta bir yaban gülü açıyor
Sen bu yaban gülündesin
Ben o yaban gülünü seviyorum
Duyuyor musun?*

Abdullah Edip ÇITÇI

SULH

*Bir tühaf çarpıyor kalbim
Geçmişim tazeliği üzerinde
Akdenizin hırçınlığı gitmiyor
O kadar uysalki dalgalar
Savaş bitmiş.*

Şahinkaya DİL

Evli Bekâr

*Allah acısın bize
Halimiz çok perişan
Ne evde kadın
Ne aş ne ekmeğ var
Kedi girse canından olur odamıza*

*Gece hüzün taşır
Ödülü efkâr sarar
Durağımız meyhaneler
Bir bir sıralanır yolumuza
Su misali rakı içer
Azade kalırsız kaygılardan.*

Sabahattin İPEKÇİOĞLU

GAZİANTEP SAVUNMASI

(Sahife 11 den devam)

arak, muhasarayı yararak şehirden çıktılar. Türk tarihine yepyeni ve emsalsiz kahramanlık destanları yazdıran Gaziantep müdafaası da bu suretle sona ermiş oldu.

Gaziantep'in bu fevkalâde kahramanlığını takdiren Büyük Millet Meclisi ona unvanların en büyüğünü gazilik payesini verdi. Türk ve insanlık tarihinin mümtaz siması büyük kahraman ATATÜRK bu şehir halkını şu veciz cümlesile bütün Türk milletine örnek olarak gösterdi:

(Türküm diyen her şehir, her kasaba ve en küçük Türk köyü Gaziantep'li kahramanlık misali olarak alabilirler)

Ali Nadi ÜNLER

Gaziantep'te Kütüphanecilik

Ihsan UĞRAŞ

Kültürlü ve münevver bir kimsenin, yeni gittiği bir şehirde arayacağı müesseselerin başında umumi kütüphaneler gelir. Hatta başka bir deyişle, bir şehrin kültürlü kütüphaneleri ve buraya devam eden okurlarının sayıları ile bilinir.

Kütüphanelerin önemini belirtmek için bu cümlelerden daha kuvvetli manalar ifade edebilecek bir çok misaller verilebilir. Şehrimizde şimdilik halkın ihtiyacını karşılayacak 2 kütüphane kurulmuş bulunmaktadır. Bunlardan birisi Maarif Vekâletine bağlı Vilâyet Umumi Kütüphanesi diğeri Belediyeye bağlı Şehitler Kütüphanesidir.

Her iki kütüphanede şehrimize 1953-1955 yılları arasında gayretli ve müteşebbis bir hemşehrimiz olan o zamanki Belediye Reisi Abdülkadir Batur ve belediye idarecileri tarafından kazandırılmıştır. Bunlardan esaslı bir kütüphane olarak inşa edilen Vilâyet Umumi Kütüphanesi, Belediyeye daha gelişmesi ve zenginleşmesi için Maarif Vekâletine devrolunmuş, diğeri de mahalli bir kütüphane olarak Şehreküstü semtinde çalışkan bir idare heyeti nezaretinde masrafları belediyeye ödenmek suretile idare edilegelmektedir.

Vilâyet Umumi Kütüphanesinde istifadeye konulmuş 4500 cilt eser mevcuttur. Bir kütüphanede bu kadar kitap az görülebilir. Fakat bu kadar az kitapların içinde, her okuyucu istediği mevzuda bir veya birkaç eser bulabilmektir. Kütüphane faaliyete geçtiğinde 3000 adet türkçe kitabı bulunmaktadır. Bu miktar, kültür sever halkımızın bağışları ve Maarif vekâletince gönderilen eserlerle 4500 e çıkarılmış bulunmaktadır. Yeniden yapılacak teberrürlerin kabulüne devam edilirken Vekâletin dağıtımlarında kısa zamanda bu kütüphanemi

zi zenginleştirecek mahiyette görülmektedir.

Memnûnunuzun çıkış gayesinde de bahsedildiği gibi, Şehrimizde esaslı bir kültür faaliyeti maalesef yoktur. Kütüphanelerde çok rağbet görmemektedirler. Halkımıza okuma sevgisini aşılama, kütüphanelerden herkesin istifade edebileceğini, en az kendimiz giderek anlatsak muhakkak ki salonlarımız bu kadar ıssız olmaz. Tanıdığım gibi bir çok münevverler ne yazık ki kütüphanenin içine dahi girmediler. Evet bir kütüphanemiz var fakat hiç bundan istifade düşünülüyor mu? Her gün bir sürü bilmediğimiz şeylerle karşılaşmaktayız. Neden acaba bu bilmediğimiz şeyleri öğrenmek ihtiyacını duymuyoruz. Devletimizin bize bahsettiği imkânlardan faydalanmasını neden yapamıyoruz.

Bu yolda münevverlerimize çok gayretler düşmektedir. Meselâ bir hukukçu, dinler tarihine ait bir mevzuyu merak etmez mi? bu zat aradığını ancak en geniş şekli kütüphanelerde bulabilir. Bir kütüphane memuru olarak, halkımızın bu kadar meraksızlığına hayret ediyorum. Kütüphanede ilmi eserler bekliyor, rahat masa oturum sandalyesi bekliyor. Fakat biz sanki bunlardan korkuyoruz. Evet, münevverlerimiz herkesi okumaya teşvik etmeli, cemiyetimiz okumanın faydalarını halka anlatmalıdır.

Kütüphanelerden her vatandaşımızın istifade etmelerini, bilgilerine buralardan yenilerini ilâve etmelerini temenni etmekteyim. Bu halden devlete milletçe faide göreceğimiz aşıkardır.

Not: Gelecek sayılarda Vilâyet Umumi Kütüphanesindeki eserler konularına göre ayrı ayrı tanıtılacaktır.

Peynir Ekmek

Yazan: Avukat Hulûsi YETKİN

Türkiyeden küçük ve nüfusu çok az Finlandiyanın her köyünde amatör bir tiyatro teşekkülü, her kasaba ve şehrinde bir veya bir kaç tiyatro varmış. İkinci Dünya Harbinden çıkan Almanyanın her şehri, bozulan yollarını, fabrikalarını, binalarını, tamirden önce, tiyatro binalarını kullanışlı bir hale getirmişler ve tiyatro binalarını yeniden teşkilâtlandırmışlar. Harpten sonra tiyatrolar, operalar yalnız Almanyada değil bütün batı ülkelerinde aynı önemli ilgiyi görmüşler. Tiyatrolara bu kadar büyük ehemmiyet vermenin sebebi nedir? Batı ülkelerinde Tiyatro, su, ekmek ve elektrik kadar neden bir ihtiyaç sayılıyor?

Batılıların nazarında tiyatro insanların yaşama güçlerini artıran ve öğretici olduğu kadar can sıkıntısını gideren bir nevi okuldur. Tiyatro geniş halk topluluklarının diliyle konuşur. Edebiyat, resim gibi diğer sanat kolları belli bir topluluğa hitap ederken, tiyatro sanatı okuma yazma bilen bilmeyen, kültürlü kültürsüz, büyük küçük bütün halka hitap eder. Konuşulan dil yolu ile önce kafaları, sonra gözleri ve kulakları açar. Diğer sanat kollarının kolayca anlaşılmasına zemin hazırlar. Kütlenin gündelik işinden gerilen sınırlarını gevşetir. Tiyatro can sıkıntısından rakı şişesine sarılacak yurttaşlara da engel olur. Mükemmel bir eğlence yeridir ve başarılı bir öğreticidir. Tarihen sabittirki, tiyatro sanatı öteki sanatlara öncülük etmiştir. Gerçek tiyatro sanatının girdiği her bölgeye bir zaman sonra gerçek müzikte, hakiki edebiyatta, gerçek resimde girmiştir. Bu güzel sanatların geliştiği ülkelerde, halkın, iyiyi, güzeli, doğruyu arama bulma kabiliyeti de gelişmiştir. Kültür hareketlerine

paralel olarak ilim ve teknikte süratle ilerlemiştir. İşte bu sebeplerden dolayı batılılar tiyatroların, ekmek ve su kadar faydalı teşekküller olduğuna inanıyorlar.

Halkın hepsine hitap eden, yaşama sevincini artıran, eğlendirici, dilendirici, öğretici, tiyatrolara şehrimizde çok ihtiyacı vardır. Tiyatroların kardeşi olan sinemaların şehrimizde büyük rağbet gördüğünü hepimiz biliyoruz. Şehrimize gelen konser ve tiyatro topluluklarına, okullarımızın tertiplemediği müsamerelere de halkımızın büyük bir ilgi duyduğunu görmekteyiz. Bu ilgi bir ihtiyacın neticesidir. Davet etsek bile bu teşekküller şehrimizi ziyaretten çok defa çekinmektedirler. Bu çekingenliğin sebebi nedir? Bu teşekküllerin sanatlarını göstermelerine imkân veren bir sahneden, bir tiyatro binasından şehrimizin mahrum olması başlıca sebebi teşkil ettiğini zannediyorum. Batılıların peynir ekmek kadar lüzumlu saydıkları tiyatrolardan ve tiyatro binasından şehrimiz neden mahrum olsun? Biz Gaziantepçiler mümkün olanı yapmalıyız. Hiç olmazsa, Adanaya yapıldığı gibi Gaziantepbede Devlet Tiyatrosunun bir şube açmasını temin etmeliyiz.

Bazı yerlerde kadınlar görüyorum ki, başında bir bez veya peştamal veya buna benzer bir şeyler olarak yüzünü gözünü gizler ve yanından geçen erkeklerle karşı arkasını çevirir veya yere oturarak yumulur. Bu tavrın manâsı neye delâlet eder? Medeni bir millet anası, bir millet kızı için bu garip şekiller, bu vahşi vaziyet nedir? Bu hal milleti çok gülünç gösterir ve derhal tashihi lâzımdır.

ATATÜRK

Derneğimizden Beklediklerimiz

Onat KUTLAR

Sanat Faaliyetleri :

1— Tiyatro :

a) Bölge tiyatrolarından birinin Gaziantep'te faaliyet göstermesinin sağlanması.

b) Lise temsil ekibinin çeşitli yollardan desteklenerek ve basit komediler dışında halka sağlam bir tiyatro kültürü verecek sanat eserleri seçilerek bu ekibin senede 3 gün yerine kış tatilinde 10 güne yakın, haftada bir temsiller vermesinin sağlanması.

c) Yazın gelen üniversitelilerin bir veya bir kaç piyes hazırlayarak derneğin sağlayacağı imkânlarla bunları oynaması.

d) İstanbul'da yeni kurulan üniversiteliler genç oyuncular tiyatro derneğinde bulunan Gaziantep'te sanatçılarla temas temin ederek bu derneğin yapacağı turnelerde şehrimize de uğranılmasını sağlanması.

e) Ve nihayet İstanbul ve Ankara üniversitelerine bağlı gençlik tiyatrosu federasyon tiyatrosu. Ankara üniversiteler tiyatrosu ekibinin bütün yurttaki yapılmış oldukları turnelerde şehrimize de uğranmasını sağlanması. Hatta Federasyonun her sene yapmakta olduğu tiyatro festivallerinden birinin şehrimizde yapılması için teşebbüse geçilmesi.

2— Edebiyat ;

a) Şehrimizde bir sanat dergisi çıkarılması yolunda çalışmalar yapılması. Bunun gerçekten ehliyetli genç ellere bırakılması.

b) Çeşitli dergiler ve çevrelerde toplanmış sanatçı guruplarını şehrimize davet ederek matineler tertip etmek.

c) Bizzat şehrimizdeki sanatçıların işbirliği ile şiir günleri tertiplenmesi.

3— Resim ve Plastik eşya :

a) Lise ve Öğretmen okulu ve Sanat okullarının resim çalışmalarının sergilere göre hazırlanmasını sağlayıp sık sık resim sergileri açmak.

b) Adana'da sık sık açılan sergilerin sanatçıları şehrimize davet etmek.

c) Gazışehrimizin son derece estetik yönleri bulunan çeşitli imalatının sergilenmesini sağlamak ve okul öğrencilerinin bunlar ve motifleri üzerinde çalışmaları yolunda teşebbüslere girişmek. (Kilim motifleri, Çorap ve Çuval motifleri, Bakır eşya, Antep işi Nakış motifleri) Bu çeşit sergilerin başka şehirlere yollanmasını sağlamak.

4— Müzik :

a) Dernek merkez veya lokal bir pikap ve geniş miktarda klâsik sanat müziği plâklara alınarak bunların şehir aydınlarınınca dinlemesini sağlamak.

b) Ankaradaki helikon kuarteti gibi şehrimiz müzik öğretmenleri ve müzik sever halkı ile temasa geçerek dört beş kişilik bir oda müziği orkestrası teşkil etmek ve sık sık konserler verdirmek.

c) Okulların korolarının ve halk müziği armonizasyonu zevkinin yerleşmesini sağlamak.

(Gelecek sayıda Folklor faaliyetlerinden bahsedilecektir.)

Medeniyet öyle kuvvetli bir ateştir ki ona bigane olanları yakar, mahveder.

Medeniyetin emir ve talep ettiğini yapmak insan olmak için kâfidir.

ATATÜRK

Gaziantep'te Köfteler ve Çiy Köfte

C. C. Güzelbey

Gaziantep'te İstanbulca bilinen köftelerden başka, ana maddesini et ve simit ince bulgur teşkil eden ve köfte şeklinde telâffuz edilen bir kısım yemeklere verilen addır. Etin yerini bazan sade yağ ve zeytin yağı da tutar. Hattâ domates, patates, un konulduğu da vakidir. Bunlara göre köftenin adı değişir. Bu yemeklerin Antebe Suriyeden geçtiği ezvünle Halepden geldiği ve orada kübbe diye anıldığı söylenir. Köfteler umumiyetle iki büyük kısma ayrılırlar.

1 - Pişmiş ve kızarmış köfteler

2 - Çiy köfteler

1 - Pişmiş ve kızarmış köfteler simit, kara et, tuz biber ve köftenin nevine göre diğer malzeme bir leğençe içinde elle yoğurulur. Sonra buna köftenin cinsine göre muhtelif şekiller verilir. Sıcak suda haşlanır veyahut yağda kızartılır. Haşlandıktan sonra aynı zamanda kızardıkları da olur. Aklıma gelen pişmiş ve kızarmış köfte şunlardır.

× 1 - İçli köfte

× 2 - Yoğurtlu ufak köfte

× 3 - Ekşili ufak köfte

× 4 - Akıtmalı ufak köfte

× 5 - Etlî Arap köftesi

× 6 - Unlu Arap köftesi

× 7 - Etlî yapma

× 8 - İçli yapma

9 - Patatesli yapma (et yerine patates konur)

10 - Süzek yapması, yahut süzek köftesi

11 - Sini köftesi

12 - Simit kebabı

13 - Közleme

II Çiy Köfteler

Bunlar birinci nevi köftelerin aksine olarak ne haşlanır ne kızartılırlar. Simitle et, kıyma, yahut yağ veyahut zeytinyağı, tuz, biber, soğan bir leğençe içinde yoğurulur ve azar azar su da ilâve edilir. Simit yumuşadıktan sonra topak büyük sıkım veya hanne küçük sıkım yapılarak ya leğençenin bir tarafına veya ayrı bir kaba konarak elle çatal veya kaşıkla veyahut ekmele, yaprakla alınarak yenir.

Bu köftelerin bir kısmının suyu sıcak olarak ilâve edilir. Aklı gelen çiy köfteler şunlardır:

× 1 - Yağlı malhutalı köfte (Malhutası çekilmiş mercimek.)

× 2 - Zeytinyağlı malhutalı köfte

× 3 - Kıymalı köfte

× 4 - Yağlı köfte

× 5 - Hâveyde köftesi (yağla)

× 6 - Yumurtalı köfte

× 7 - Tene katması (etle)

× 8 - İç katması (zeytin yağı ile)

9 - Mercimek köftesi (yağla)

10 - Domates köftesi (yağ ve et yerine domates)

11 - Meşhur çiy köfte...

Çiy Köfte

Bütün köfteler içinde en makbulü, en çok yenilen çig köftedir. Bunun diğer köfteler gibi Suriyeden geçme bir yemek, olduğu söylenir. Çig köftenin Türkiyede en fazla rağbet edildiği yer Antakya, Gaziantep, Urfa'dır. Yavaş yavaş Anadolu içlerine doğru yayılmaktadır.

Çiy köfte yapmak için ilkin, simit savrulur kara et kütük ve satırla veyahut tokmakla döğülür veyahut zırhla çekilir. Bu sırada içindeki sinirler mümkün olduğu kadar ayırt edilir. Et makinede de çekilebilirse de bunda sinirler çıkarılmadığından makbul sayılmaz.

Çiy köfte içindeki malzemenin nisbeti bütçeye, zevke göre değişir, en iyisi etle sinidin müsavi miktarda kullanılmasıdır. Kırmızı biber köftenin asıl lezzetidir. Bunun miktarı da evden eve değişir. Umumiyetle Urfa ve Antakyada daha fazla kırmızı biber konurmuş. Hatta buralarda fazla miktarda bahar, karabiber, kimyon da katılmış; efsilen simit, döğülen et, kırmızı biber, salça, tuz, kuru soğan bir leğence içine konular iki el ile karıştırılıp yoğrulmaya başlanır. Bu ameliye simit yumuşayınca kadar devam eder. Yoğurmanın maharetine göre bazan sakız gibi bir hal alır. Son olarak içine soğan maydanoz da karıştırılır. Ve hemen yoğrulmaya son verilir. Mevsiminde salça yerine domates konulduğu gibi taze biberde konular.

Bazan yoğurmayla başlamadan önce su ile (taze domates suyu daha iyi olur) hafifçe ıslatılır.

Gerek diğer köfteler gerekse çiy köfte yalnız yenmez mevsimine göre yanında, yoğurt, muhtelif cacıklar, salatalar, piyazlar (piyaz kelimesi Antepte pibaz şeklinde de kullanılır) turşularla; turp, tere, aşotu, kuru yeşil soğan, sarımsak, yarpız, kaza-yığı, soldurulmuş ve soldurulmamış asma yaprak, bulunur. Fakat makbulü ayran ve turşudur.

Birinci umumi harpte katık dolayısıyla günlerce köftesiz kalan fakir halk bir türkü düznüşlerdir. Sözü şunlardır :

Köfte başının tacı
Ayran onun ilacı
Tez getir hanım bacı
Ah köfte canım köfte
Yanıda ayranlı köfte
İçide kıymalı köfte
Şimdi olmalı köfte
Göğ soğanlar soyulur
Hanım kızlar yoğurur
Köfte kanı doyurur
Köfte boğazdan aşar
Ayran ardına düşer
Yiyen küp gibi şişer.

Nekarat

Eti kasaptan alsam
Kaynanam gile varsam
Olar yorsa ben yisem

Nekarat

Köfte diye inlerim
Kütük sesi dinlerim
Ben ayransız neyleyim.

Nekarat

C. C. GÜZELBEY

ATATÜRK DİYORKI:

Türk demek dil demektir. Milliyetin çok bariz vasıflarından birisi dildir. Türk milletindenim diyen insanlar her şeyden evvel ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk harsına camiasına mensubiyetini iddia ederse buna inanmak doğru olmaz,

Biz cahil dediğimiz zaman mektepte okumamış olanları kasdetmiyoruz. Kasdettiğimiz ilim, hakikati bilmektir. Yoksa okumuş olanlardan en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmiyenlerden de hakikati gören hakiki âlimler çıkabilir.

1923

Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneği

Yardım Yönetmeliği

Yürürlüğe girdiği tarih: 26 Eylül 1951

Kabul Tarihi : 26-6-1951

Fasıl : I Yardım kimlere yapılır?

Madde: 1 - Yardım Gaziantep ilinden olan veya Gaziantep ilinde yerleşmiş bulunan yüksek öğretim öğrencilerine yapılır.

Yerleşmek kasdile en az 5 yıl Gaziantep ili dahilinde bulunanlar, Gaziantep ilinde yerleşmiş sayılır.

Madde: 2 - Yardım görececek öğrencinin ahlâki durumunda ve tahsil süresi içindeki hal ve gidişinde bir kötülük olmaması ve bu hususların yapılacak tahkikatla tesbit edilmiş bulunması lazımdır.

Madde: 3 - Yardım görececek öğrencinin evli olmaması şarttır.

Madde: 4 - Dernekçe kendisine yardım edilecek öğrencinin şahsi serveti ve geliri veyahut başka gelir imkânları olmaması veya tahsilde devamına yeter miktar da olmaması lazımdır.

Fasıl : II

Yardım nasıl yapılır?

Madde: 5 - Yardım isteyen öğrenci okul ve aile durumlarını bildirir pulsuz bir dilekçe ile merkez yönetim kuruluna baş vurur.

Madde: 6 - Yönetim kurulu kendi içinden iki üyeyi, dilekçe sahibinin durumunu tahkike memur eder. Bu üyeler yapacakları tahkikatın neticesini bir raporla yönetim kuruluna bildirirler. Öğrencinin mezun olduğu liseden okuldaki gidişine dair resmi kanaat sorulur ve bu hususta bir belge istenir.

Yapılan tahkikat neticesinde ve lisesinden gelen belgenin öğrencinin birinci faslındaki şartları haiz bulunduğunu göstermesi lazımdır.

Yardım isteyen öğrenci, yüksek öğretime başladığını bildirir bir belgeyi, dosyasına konmak üzere, yönetim kuruluna verir.

Yardım bu belge gelmeden başlamaz. Madde: 7 - Birinci fasıldaki şartları haiz olan öğrenciye bütçe durumu müsaitse merkez yönetim kurulunca yardıma ve bunun miktarına karar verilir.

Madde: 8 - Yardım edilmesi kararlaştırılan öğrenciden örneğine uygun yüklenme senedi alınır. Ayrıca ödeme gücü olan bir kişi müteselsil kefil olarak istenir. Müteselsil kefil gösterilenin ödeme gücü yönetim kurulunca tahkik edilir.

Yardımın başlama ve bitimi:

Madde: 9 - Yardım Kasım (dahil) Haziran (dahil) 8 ay üzerinden ve okulların özelliği gerektirmedikçe aydan aya yapılır.

Tahsilin icabı olan staj gibi hallerde 8 aydan fazla yardıma devamla merkez yönetim kurulunca kararlaştırılır.

İkmala kalan öğrenciye, imkâl imtihanları sırasında yardım yapılmaz.

Öğrenciye hiç bir suretle avans verilemez.

Yardımın kesilmesi, tekrar başlaması ve durması:

Madde: 10 - Sınıfta kalan veya sömestr kaybeden öğrencinin yardımı kesilir. Kaybını telâfi eden öğrenciye bir defaya mahsus olmak üzere yardıma devam edilir.

Her öğrencinin yeni sınıfa başladığında, en geç bir ay içinde evvelki dönem içindeki imtihanlarında başarı gösterdiğine dair, resmi belge göndermesi mecburidir. Bu belge öğrencinin dosyasına konur. Belgeyi göndermeyen öğrencinin yardımı durur.

Fasıl: III

Madde: 11 - Bulunduğu sınıfın imtihanlarında başarı göstermeyen veya tahsili bırakan veya devam ettiği öğrenim müessesesi ile alakası kalmayan veya evlenen öğrencinin yardımı kesilir.

Atatürk ve Gaziantep'liler

Gaziantep, ki sadece bir Türk şehridir, her nasılsa yabancı kuvvetler eline düşmüş bulunuyordu. Bu tek Türk şehri hiç bir yerden maddi yardım görmeksizin kendi kahramanlığı ile kendini kurtardı ve Gazi unvanına bîhakkın liyakat kesbetti. Gaziantep'li, o gün olduğu gibi bugün dahi derin hürmetle takdir ederim. Türküm diyen her şehir, her kasaba ve en küçük Türk köyü Gaziantep'li kahramanlık misali olarak alabilirler. En eski çağlarındanberi tarihi Türk yurtlarında Türklüğün yüksek varlığını kahramanlıkla tesbit etmiş olanlarla şahsen beraber olduğumu beyan etmekten duyduğum zevk ve saadet yücedir.

25-12-1936

K. ATATÜRK

Gaziantep ve Gaziantep'li, cidden bütün Türkiye'nin en bahtlısıdır. Çünkü Türkiye'nin her köşesinde ihtilâl ve inkılâp, hakiki Türklüğe kavuşma mücadelesi olmuştur. Bu meyanda yalnız Gaziantep'in büyük Türk milletinin yüksek kamutayınca Gazilikle, muhariplikle unvan almış bulunması için elbette sebepler vardır.

Yalnız ve yardımcısız bırakılmış olmalarına rağmen sadece mahdud Türk kahramanlarımızın Gaziantep'in yüksek kahramanlarıyla birleşmesiyle en kavi zanolunan hasım ordusunun çok faik ve mücehhez kuvvetlerinden kutsal yurtlarını kahramanca kurtarmış olmaları, işte bu onlara manevi bir pırlanta kıymetinde şimdi taşıdıkları unvanı vermiştir.

25.12.1937

ATATÜRK

Ahlâki gidişinde bir kusuru görülen ve bu cihet yapılacak tahkikatla sabit olan öğrencinin de yardımı kesilir.

Öğrencinin malî durumunda kendi başına tahsile devamı inkân verecek şekilde bir değişme olursa, keza dernekçe yapılan yardım kesilir.

Madde: 12 - Hastalık veya başkaca mücbir sebep dolayısıyla tahsile 3 aydan fazla ara veren öğrencinin yardımı kesilir. Bu gibi hallerde, öğrenime devam halinde yardım yeniden başlar ve öğrenci sınıfta kalmış sayılmaz.

Madde: 13 - Yardım gören öğrenci, o zamana kadar gördüğü yardım miktarını ödemek veya ödemediği senetle tekeffül etmek şartıyla, her zaman yardımdan

vaz geçebilir.

Fasıl: IV

Borçlanılan paranın tahsili:

Madde: 14 - Yardım gören öğrenci mezun olduktan sonra borçlandığı meblağı ayda en az (25) lira taksitle öder.

Memur ve hizmet erbabı için ödeme, memuriyet veya hizmete başladığından (3) ay sonra başlar. Ödeme, her halde mezuniyetten nihayet bir yıl sonra başlar. Serbest meslek erbabı için de müessesesini kurduğundan (3) ay sonra başlar.

Muvakkat Madde: - İşbu yönetmenlik hükümleri kabul edildikten sonra, yardım yapılması kararlaştırılan öğrencileri ilzam eder.

Gaziantep Kültür Dergisi
Abonelere ve öğrencilere
Fiatı 75 Kuruştur.
Altı aylığı 450; Yıllığı
900 kuruştur.

Abone ve Haberleşme
Adresi :
Hulûsi Yetkin
Adliye Karşısı
GAZİANTEP

Cönderilen Yazılar
İzde edilmez
Yazıların daktilo
edilip gönderilmesini
dileriz.